การถอดอักษรไทยเป็นอักษรโรมัน

วีรยุทธ พจน์เลถียรกุล
ผู้เชี่ยวชาญภาษาไทย

สวัสดีครับ วันนี้จะพูดถึงเรื่องของการถอดอักษรไทยเป็นอักษรโรมันกัน เวลาเราเข้าเรียนในโรงเรียน หรือในมหาวิทยาลัย เอกสารต่างๆ ที่เราต้องกรอกก็มักจะมีช่องให้เรากรอกชื่อ-นามสกุลเป็นภาษาอังกฤษ ใช่ไหมครับ ทุกท่านกรอกตัวสะกดภาษาอังกฤษของชื่อ-นามสกุลตัวเองเหมือนกันทุกครั้งหรือเปล่าครับ เวลาทุกท่านทำพาสปอร์ต ตัวสะกดภาษาอังกฤษของพาสปอร์ตโดยเฉพาะส่วนของนามสกุลนั้นเหมือนกับตัวสะกดนามสกุลของสมาชิกในครอบครัวคนอื่นๆ หรือไม่ ถ้าคำตอบคือ "ไม่" เคยสงสัยกันบ้างไหมว่า สมาชิกในครอบครัวที่นามสกุลเดียวกัน แต่กลับมีตัวสะกดภาษาอังกฤษไม่เหมือนกันในพาสปอร์ต แล้วมันจะไม่เป็นไรหรือ?

คนไทยส่วนใหญ่รวมทั้งคนต่างชาติส่วนใหญ่จึงมักคิดว่าประเทศไทยนั้นไม่มีหลักเกณฑ์การแทนเสียงภาษาไทยด้วยตัวอักษรโรมัน ที่ชัดเจน

สำหรับท่านที่เคยเรียนภาษาจีน หรือภาษาญี่ปุ่น ท่านก็คงจะต้องเรียนระบบตัวอักษรโรมันของทั้งสองภาษาเช่นกัน โดยระบบอักษรโรมันที่ใช้ในภาษาจีนเราจะเรียกว่า พินอิน: 拼音(Pīnyīn) ส่วนระบบอักษรโรมันที่ใช้ในภาษาญี่ปุ่นเราจะเรียกว่า โรมะจิ: ローマ字 (Rōma-ji)

ภาษาจีนและภาษาญี่ปุ่นนั้นมีอักษรจำนวนมากนับไม่ถ้วนอยู่ในภาษา การใช้อักษรโรมันมาแทนตัวอักษรภาษาตัวเองจึงสร้างความสะดวกให้การเรียนการสอนภาษา รวมทั้งเกิดความสะดวกในการพิมพ์ดีดด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ มิฉะนั้นแป้นพิมพ์ดีดจะต้องมีจำนวนตัวอักษรหลายหมื่นแป้นพิมพ์เลยทีเดียว แต่เครื่องคอมพิวเตอร์ปัจจุบันสามารถพิมพ์ด้วยอักษรโรมันได้เลย แล้วคอมพิวเตอร์จะเปลี่ยนอักษรโรมันให้เป็นอักษรจีน หรืออักษรญี่ปุ่นเองโดยอัตโนมัติครับ

ทั้งสองภาษาได้มีการวิจัยและพัฒนาระบบอักษรโรมันที่ใช้แทนเสียงในภาษาตัวเองได้อย่างค่อนข้างมีประสิทธิภาพมาก จึงสามารถใช้ชุดอักษรโรมันนั้นเป็นมาตรฐานได้ ในขณะที่ภาษาไทยนั้นยังเป็นที่ถกเถียงกันอยู่ ในที่นี้จะแนะนำระบบอักษรโรมันในภาษาไทยเอาไว้สัก 6 ระบบครับ

1. ระบบของราชบัณฑิตยสถาน (หลักเกณฑ์การถอดอักษรไทยเป็นอักษรโรมันแบบถ่ายเสียง) เป็นระบบที่เป็นทางการที่สุดในขณะนี้ แม้แต่องค์การสหประชาชาติ (UN) ก็ยอมรับระบบนี้ไปปรับใช้ สามารถดาวน์โหลดหลักเกณฑ์ดังกล่าวได้ที่ http://www.royin.go.th/upload/246/FileUpload/416_2157.pdf

[1] ใช้คำว่า "อักษรโรมัน" ไม่ใช่ "อักษรอังกฤษ" เนื่องจากภาษาอังกฤษเป็นเพียงหนึ่งในหลายๆ ภาษาในยุโรปที่ยืมอักษรโรมันมาใช้ในภาษาของตัวเอง แม้ว่าคนไทยมักเรียกว่าอักษรอังกฤษแต่จริงๆ แล้วเป็นอักษรโรมัน

นอกจากนี้ยังสามารถดาวน์โหลดโปรแกรมแปลงอักษรไทยให้เป็นอักษรโรมันด้วยระบบนี้ได้ด้วย ที่ http://www.arts.chula.ac.th/~ling/tts/

2. **ระบบขององค์การสหประชาชาติ** (Report on The Current Status of United Nations Romanization Systems for Geographical Names) ดัดแปลงมาจากระบบของราชบัณฑิตยสถานและองค์การฯ นำไปใช้ ดูรายละเอียดได้ที่ http://www.eki.ee/wgrs/rom1_th.pdf

3. **ระบบ** ALA-LC (American Library Association and Library of Congress) เป็นองค์กรที่จัดทำบรรณานุกรมเอกสารในภาษาต่างๆ ที่ไม่ได้ใช้อักษรโรมัน ใช้เกณฑ์ใกล้กับของราชบัณฑิตยสถานเช่นกัน ดูรายละเอียดได้ที่ http://www.loc.gov/catdir/cpso/romanization/thai.pdf

4. **ระบบของรัชกาลที่หก** เป็นระบบที่พยายามรักษาความหมายเดิมในภาษาบาลี-สันสกฤตเอาไว้ เช่น สุวรรณภูมิ จะเขียนอักษรโรมันว่า Suvarnabhumi แต่เราไม่อ่าน (สุ-วาร-นา-บู-มิ) เพราะเราอ่าน (สุ-วัน-นะ-พูม)

5. **ระบบคาราโอเกะ** แม้จะไม่มีหลักเกณฑ์ใดๆ ที่ถูกต้อง เนื่องจากแต่ละคนก็ใช้ต่างกันไปตามแต่ใจตัวเอง แต่กลับกลายเป็นระบบที่เป็นที่นิยมที่สุดในประเทศไทยขณะนี้

6. **ระบบ** IPA (International Phonetic Alphabet) คือการใช้แนวคิดของสัทอักษรสากลมาปรับใช้ในระบบอักษรโรมันแทนภาษาไทย มีระบบ IPA ของภาษาไทยที่ต่างกันไปบ้างเล็กน้อยแล้วแต่นักวิชาการท่านใดจะเลือกสัญลักษณ์ใดของ IPA มาใช้ในภาษาไทย

ในภาษาจีนและญี่ปุ่นมีการวางมาตรฐานอักษรโรมันให้เป็นที่ยอมรับไปทั่วประเทศและทั่วโลกได้ แต่ของไทยกลับมีหลายระบบมากตามที่ท่านเห็น ทำให้เป็นปัญหาอย่างยิ่งในการสื่อสารกับต่างประเทศ เนื่องจากขาดมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วกันครับ ทำให้ชาวต่างชาติที่อยากเรียนภาษาไทยต้องพบกับความยากลำบากในการเรียนไปด้วย เนื่องจากยังมีตำราเรียนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติหลายเล่มเลือกใช้ระบบคาราโอเกะ ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถนำความรู้ระบบในตำราเล่มนั้นไปใช้ติดต่อกับผู้อื่นได้

ผู้เขียนเห็นว่า สำหรับการติดต่อกับต่างประเทศโดยทั่วไป ควรใช้เกณฑ์ของราชบัณฑิตยสถานเนื่องจากเป็นเกณฑ์ที่เป็นทางการเหมาะสมที่สุด ส่วนการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาตินั้นควรเลือกใช้เกณฑ์ของ IPA เพื่อจะได้ออกเสียงได้ถูกต้องใกล้เคียงกับคนไทยเจ้าของภาษาที่สุด

อ่านถึงตรงนี้แล้ว ลองเขียนชื่อตัวเองดูเป็นอักษรโรมันระบบต่างๆ ดูกันดีไหมครับ TPA news